ئێمە لەچ ئەستایەکداین؟..
نیهاد جامی

پرسیارکردن لەو ساتەی تیایدا دەژین، گەڕانە بەدوای ئاستە وون بووەکەی خۆمان، ئەوەی ناگەڕێت بۆ ئەو زەمەنە ئەوە تەنیا دەسەڵاتی سیاسیە، چونکە ئەستا بە دەسەلات بریتیە لەساتەوختی چێژ، لەکاتێکدا بۆ کۆمەلگا لەدایکبونی برینە، لەنێوان وێنەی چێژ و برین، مەتیڤی دەسەلات و کۆمەلگا دەخولقێت، وێنەیەکی سادیانەی ژیانە، دەسەڵات چێژ لەو برینەی کۆمەلگا دەبینێت، ئەو ئارەزووکردنە بۆ خوێن، ویستێکی زەوتکردنی ئیرادەی هەمووانە، کوشتنی خەسڵەتی جیاوازیە، هەوڵێکە بۆ ئەوەی نەتوانین بیر لە ئەستامان بکەینەوە.
هێزی کولتور لەکوێی ئەو ئەستایەدایە؟ پرسیارێک ئاراستەی دەسەڵات ناکرێت، هەندەی پرسیارێکە بە وەبیر هاتنەوەی کۆمەڵگا، ئێمە بە ئەوەی بیربکەینەوە، دەبێت بیرمان بێتەوە، کەی ژیانی ئێمە بەگژداچوونەوە بووە بە دەسەلات، ئەو فۆرمەی دەسەڵات وێنەیەکی جیاوازی نیە، هەندەی ڕووخسارەکانی جیاوازن، دەنا بە خۆی یەک وێنەی هەیە، ئەویش وێنەی دەسەلاتی فاشیزمە، ئێمە کە برینمان ساتێکی هەمیشەیی ژیانە، لەبەردەم ئەگەرێکی نوێدا نین، بەڵام دەکەوینەوە ناو دووبارەکردنەوەی مێژوو، کەتایی بەعسیزم و کەتایی بنەماڵەی کوردی، دوو کەتایین درێژکراوەی یەکترین، چونکە سەرەنجام فاشیزم کە لەئاستی باڵای دەسەلاتدا نوێنەرایەتی ئایدیۆلۆژیا دەکات، ئەوە ئێمە نین کەتایی پێدەنین، بەڵکو سەرمایەداری بۆ خۆی تا ئەو شوێنە ڕێگای دەدات کە داکۆکی لەهێزی ئەو دەکات، بنەماڵەی کوردیی تا ئەو شوێنەی کاری کۆمپانیا و بازرگانی و ئایدیای بیری سەرمایەداری بەڕێوە دەبات، نوێنەرایەتی ئەو دەکات، هیچ کاتێک نوێنەرایەتی خۆی ناکات، بەڵکو فۆرمێکی ئەویتری دەرەوەی ئێمەیە، ئەو فۆرمە دەتوانێت بە بیانوی نەتەوە فریوومان بدات، وەک چۆن بەدرێژایی مێژوو نەتەوە کراوە بەو بیانوەی کە ئێمە دەستخەرە بدات، ململانەی بنەماڵەکان کێشەی ئایدیۆلۆژی نین، هەندەی وابەستەی ئەگەرێکی ململانێیە دەبێت ئامادەبوونی هەبێت، بەڵام دیسان دەپرسین هێزی کولتور لەکوێدایە؟
ئەوە نائامادەبوونی کولتور نیە لەئەستادا، هەندەی نەبوونی نوێنەرانی کولتورە، بەوەی نوسەران و هونەرمەندان لەناو کایەی بنەماڵەکان تواونەتەوە، ئەو هێزە ڕۆشنبیریەی دەیەوێت نوێنەرایەتی

کولتور بکات، لەڕاستیدا هێڵێکی باریک هەیە لەنێوان ئەوان ودەنگەڵێک کە لەناو بنەماڵەدایە، بۆیە سەختە بتوانین لەیەکتریان جیا بکەینەوە، ئەو هەزە توانای هەیە بە ئەوەی لەئێستای کولتوردا بژیەت، تێبگات لەوەی ژنکوژی ئەخلاقێکی سیاسی بنەماڵەییە زادەی دۆخێکی دەسەلاتی سادیە کە بەدوای ڕاپەڕین هێنایەنە بوون وەک کولتورێکی بنەماڵەیی ئەو دوو بنەماڵە کوردیە، کە دەبێت بپرسین: ئاخۆ ڕاپەڕینی بەهاری نەوەت و یەک ڕاپەڕینی پیاوی کوردیی بوو بەسەر ژندا؟

ئەوە پرسیار نیە بە وەلامدانەوە، هەندەی کاتێک ژمارەی ژنکوژراوەکانمان بیر دێتەوە، پێویستمان بە تەریق بوونەوەیە کە پیاوین لەکۆمەلگای کوردیدا، پیاوین و بنەماڵەکان ناوەندی سەربەخۆ بە ژنان دەکەنەوە، کەچی ژمارەی ژنە کوژراوەکان زیاد دەکات، کاتێک خۆرئاوایێک ئەمە دەبینێت وادەزانێت دامەزراوەی کۆمەلگای مەدەنیمان هەیە بەبونی ئەو سەنتەرو ناوەندە جیاوازانە، هەزی کولتور پێویستی بەوەیە دیوارێک درووست بکات لەنێوان ڕاستەقینەی کولتور و ناوەندە بنەماڵەییەکانی لە ئێستادا خوازیارن خۆیان وەک ناوەندی کولتوری بە ئەمە بناسێنن، لەو ئێستایەدا چیرۆک وەک گێڕانەوە و بەتایبەت ڕۆمان توانای ئەوەی هەیە ئەو مێژووە درەزنانەی دەسەڵات ئاشکرا بکات، ئەمە بە خۆمان لەڕێی پێنج نەقلەت و ڕۆمان ویستمان پەردە لەڕووی ئەو هەموو ئارەزووە سادیەی بنەماڵەیی ڕابمالین، قسە لەکەی ئەو مێژووە خوێناویە بکەین لەڕێی گێڕانەوەی ئەدەبی، بەڵام ئەوە تەنیا دەنگێک نیە ئەمە کۆمەلێک دەنگمان هەیە کە لەئەمەش زیاتر کاریان لەسەر ئەو ئاستە ئەدەبیە کردووە بە ئەو ئێستایەی تیایدایین، ئەوە تەنیا ڕۆمان نیە ئەو هەزەی هەیە، هونەری شێوەکاری و هونەری شانۆ کە ئەو ڕۆڵەیان نەبینیووە، بەڵام لەتوانایاندایە نوێنەرایەتی کولتور بکەن لەو ئێستایەی تیایدایین.

نیهاد جامی- فەرەنسا

کەرکوک چۆن روناکی دەبینێت!..
عوسمانی حاجی مارف

سەرەڕای ناڕەزایی حکومەتی بەغدا، ڕیفراندۆمی سەربەخۆیی لە سەرتاسەری هەرێمی کوردستانی عێراق بە کەرکوکیشەوە ئەنجامدا. حەیدەر عەبادی سەرۆک وەزیرانی ئەوکاتەی عێراق فەرمانی بە هێزەکانی عێراق کرد، دەست بەسەر کەرکوکدا بگرن و لە ژێر کۆنتڕۆڵی تاڵەبانی و بارزانی دەری هێنا، هێزەکانی پێشمەرگەی هەرێمیش بەبێ ئەوەی بەرەنگارییەکی ئەوتۆ بکەن، کشانەوە، بەم شێوەیە حکومەتی هەرێم باجێکی زۆریدا، لە ئاکامی ئەو هەوڵە شکستخواردوەی کە بانگەوازی سەربەخۆیی راگەیاند. پارتی و یەکێتی گرنگترین سەرچاوەکانی داهاتی نەوت و ڕووبەرێکی زۆری خاکەکەیان لەدەستدا، هاوسەنگی هێزیان لە بەرامبەر حکومەتی عێراق و هێزە میلیشیاکانی عێراقدا گۆردراو لە ئاستێکی زۆر نزمدا هێزەکەیان نمایشیان کرد، تەواوی مێژووی کوردایەتی خۆیان شەرمەزارکرد.
دواتر دەسەڵاتدارانی حکومەتی هەرێم پاش ملکەچیان بۆ بەغدا، بەڕێگەی دیبلۆماسی و دانوسانەوە لە هەوڵی پاراستنی مانەوەیان بون لە کەرکوکدا، لە دوای هەڵبژاردنی پەرلەمان لە ساڵی ٢٠٢١، مەسعوود بارزانی هاوپەیمانی لەگەڵ موقتەدا سەدر کرد، لە بەرامبەر کۆنترۆڵکردنەوەی کەرکوکدا. بەلام دوای کشانەوەی ئەلسەدر لە پڕۆسەی سیاسی، بارزانی ناچار بە دانوستان بوو لەگەڵ چوارچێوەی هەماهەنگیدا، پاڵپشتی خۆی بۆ محەمەد شیاع ئەلسودانی راگەیاندو پاشەکشەی لەهەوڵەکانی بۆ گێرانەوەی دەوری لە کەرکوکدا کرد. تاڵەبانی بەو دەلیلەی زوتر خۆیدا بەدەستەوەو هاوکاری چوارچێوەی هەماهەنگی و کۆماری ئیسلامی ئێرانی کرد، پێیەکی لە کەرکوکدا مایەوە.
بەگشتی تەواوی هێزە میلیشا دەسەڵاتدارەکانی عێراق و کوردستان هۆگری پارێزگای کەرکوکن و هەرلایەنەکیان خواستی خۆی هەیەو لە کێبرکێیەکی بەردەوامدان بۆ دامەزراندنی پێگەیان لە کەرکوکدا، لەگەڵ ئەوەی پارتی و یەکێتی بنکەیان لە پارێزگاکەدا هەیە، بەڵام بەدوای ٢٠١٧وە و خۆرێکخستەوەی هێزە سەربازییەکانی عێراق و داسەپاندنی حەشدی شەعبی، هاوکێشەکە بەجۆرێک گۆرانی بەسەردا هات، کە ئێستا یەکێتی و پارتی لەرێگای رکابەری لە هەڵبژاردنەوە هەوڵئەدەن پێگەیان لە کەرکودا دامەزرێننەوە، ئەمەش لە واقعی دەسەڵاتی هێزی میلیشا و باڵادەستی حکومەتی عێراق بەسەر کەرکوکدا،

ئەمجۆرە هەوڵانە بەزوویی پوچەڵ دەبێتەوە، یان بە شێوازێکی فەرماەی لە ئەنجومەنی پارێزگادا بەشداریان پێدەکەن.

هەستیاری دۆخی پارێزگای کەرکوک و ئایندەکەی زیاتر دەگەڕێتەوە بۆ نەبوونی هیچ پرۆژەیەکی سیاسیی ڕێکەوتن لە نێوان هێزەکاندا، ئەو هێزانەی کە لەسەر بنەمای دینی و تائیفی و نەتەوەیی لەشانەی سیاسی عێراق و کوردستاند هەڵسورانی سیاسی دەکەن، تا ئەو ئاستەی کەرکوک چۆتە لیستی ناوی ناوچە کێشە لەسەرەکان و تائێستاس هەربەو ناوەوە دەناسرێتەوە. لەگەڵ ئەوەی لەم دوایانەدا بەشداریکردنی چەند لایەنێک لە پێکهێنانی ئەنجومەنی پارێزگا و دامەزراندنی پارێزگاردا ڕێکەوتنێکیان ئەنجامدا، بەڵام هێشتا ناکۆکیەکانیان لەسەر چارەنوسی کەرکوک و تاڵانچێتی لە کەرکوکدا وەک خۆی ماوە، بۆیە ئەم ناکۆکیەش دەرگا بەڕووی ئەگەری سەرهەڵدانی ململانێی نوێدا بەکراوەیی دەهێڵێتەوە.

بەمەبەستی شکاندنی ئەو دۆخە چەقبەستووەی لەکەرکوکدا بەدوای هەڵبژاردنی پارێزگار و دابەشذکردنی پۆستەکانی پارێزگا پێشهات، سودانی رایگەیاند کە دەبێ دانیشتنێکی ئەنجومەنی پارێزگا لە ١١ی تەمموزدا بەڕێوەبچێت. داواشی کرد هێزە سیاسیە پەیوەندیدارەکان هاوکاربن لە تەواوکردنی ئەو کێشانەی هەبووە لە گفتوگۆ سیاسیەکانیاندا، ئەم هەڕەشەیە بووەهۆی ئەوەی بلۆکە براوەکان هاوپەیمانی خۆیان بکەن و هاوپەیمانیەکی نەتەوەیی و تائیفی پێکبهێنن. لایەنەکان بەسەر دوو میحوەردا دابەشبوون، یەکەمیان بارزانی، بەرەی تورکمانی و هێزەکانی هاوپەیمانی سەروەری بە سەرۆکایەتیی خەمیس خەنجەر و ڕاکان جەبوری لەخۆدەگرت. دووەمیان، تاڵەبانی و بزووتنەوەی بابلی مەسیحی سەر بە حەشدی شەعبی و سێ ئەندامی عەرەبی سەر بە پارتی تەقەدوم، بە سەرۆکایەتی سەرۆکی پێشووی پەرلەمان، محەمەد حەلبوسی، هەروەها هێزەکانی ناو چوارچێوەی هەماهەنگی شیعە.

لە ١٠ی ئابدا هێزەکانی میحوەری دووەم توانییان ئەنجومەنی پارێزگاو پارێزگار دامەزرێنن، لەسەر بنەمای حوکمی زۆرینە. شایانی باسە لە دانیشتنی هەڵبژاردنەکەدا بە ئامادەبوونی، بافڵ تاڵەبانی و سەرۆکی عەسائیب ئەهلی حەق، قەیس خەزعەلی، و بەرپرسی پارتی تەقەدوم، محمد ئەل- حەلبوسی بەڕێوە چوو، کە دەنگیان بە ئەندامێکی یەکێتی نیشتمانی دا، ڕێبوار تەها بە وەرگرتنی پۆستی پارێزگار. ڕێبوار تەها لە دانیشتنێکی مشتومڕاویدا هەڵبژێردرا کە تێیدا نوێنەرانی پێکهاتەی تورکمان و نیوەی هێزە عەرەبیەکان ئامادەنەبوون، جگە لە پارتی دیموکراتی کوردستان.

حەلبوسی ڕۆڵێکی دیار و بەرچاوی هەبوو لە پێدانی پۆستی پارێزگار

بە یەکەتی، دوای ئەوەی دەنگی سێ کورسی حزبەکەی لە بەرژەوەندی ئەم کاندیدکردنە بەخشی، ئەمەش دەتوانین بڵێین لەچوارچێوەی وەڵامدانەوەی حەلبوسیە بەرامبەر نەیارەکەی، کە خەمیس خەنجەرە، کە پەیوەندی لەگەڵ بارزانیدا کردوە، بەمەش تۆمەتباری دەکەن بەوەی کە هاوسەنگی پرسەی سیاسی کەرکوکی تێکداوە. بەڵام ئەوەی ئاشکرایە هەوڵەکانی حەلبوسی زیاتر گەڕانەوەی بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمان زاڵن بەسەر هەموو دانوستانەکانی ئێستایدا. بەمشێوەیە حەلبوسی مەرجی دابینکردنی پشتیوانی خۆی بۆ سەرکەوتنی ڕێبوار تەها دانا، لەبەرامبەر بەدەستهێنانی پشتیوانی هاوپەیمانە نوێیەکانی بۆ گەڕانەوەی پارتەکەی بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمان.

لەبەرامبەردا ئەو گروپانەی ئامادە نەبوون، سکاڵایان لەسەر پرسەی هەڵبژاردنەکە تۆمارکرد کە لە هۆتێل ئەلڕەشیدا بەڕێوەچووە، بەهۆی شکاندنی یاسای تەوافوق و ئامادەنەبوونیان لە دانیشتنەکەدا، بەڵام دادگای فیدراڵی ئەو داوایەی ڕەتکردنەوە.

هەرچەندە وانیشان ئەدرێت ناکۆکیە سیاسیەکانی کەرکوک تەنها لە سروشتێکی ناوخۆییدا بێت، بەڵام ئەوە شاراوە نیە کە زلهێزە ئیقلیمیەکانیش دەستوەردانیان لە پرسی کەرکوکدا کاریگەرەو پێگەو نفوزی خۆیان هەیە، ئەم کاریگەرییەیان لە ئەنجومەنی پارێزگاکەدا نیشاندا. ئەو قەیرانەش کە کەرکوک دەرگیرێتی، درێژکردنەوەی کێبەرکێی ناوچەیی نێوان تورکیا و ئێرانە لەسەر ناوچەکە، هەردووکیان هەوڵدەدەن بگەنە دۆخێکی سیاسی کە خزمەت بە مەبەستەکانیان لە کەرکوکدا بکات، ئەنقەرەو تاران لە هەوڵی ئەوەدان ئەو لایەنە لە ئەنجومەنی پارێزگادا باڵادەست بێت کە سەر بەخۆیەتی.

بەگشتی بارزانی پەیوەندی لەگەڵ حکومەتی تورکیا هەیە، هاوکات تاڵەبانی پەیوەندیەکی نزیکی بە چوارچێوەی هەماهەنگی شیعە و ئێرانەوە هەیە، لەم پرسەی پێکهێنانی ئەنجومەنی پاریزگای کەرکوکدا ئێران گرەوی بردەوە، بەڵام ئەمە کۆتایی یاریەکە نیە و دۆخی کەرکوک لە بەردەم چەندین سیناریۆی گەمەی سیاسیدا خۆی دەبینێتەوە..

ئەو ژمارە زۆرەی لە هێزی چەکداری جیاواز بەسەر ئەو شارەدا دابەشبووە و پارچە پارچەبوونی هێزە ئەمنیەکانە بە گرووپە جیاوازەکان، ئاشکرایە ئەمجۆرە لە باڵادەستی هێزەکان بە ناوی دین و تائیفەو نەتەوەوە دەتوانێ سەقامگیریی ناوچەکە تێکبدات و ڕێگری لە جێبەجێکردنی ئارامی سیاسی بگرێت، بەردەوام لە دۆخێکی دژواردا ئەو شارە وێنا دەکرێت، ئەم دۆخە پر جەنجاڵە و نائەمنە رۆشنە کە دابەشکردنی دانیشتوانی ئەو شارەیە بەزۆر بەناوی دین و تائیفەو

نەتەوەوە، لەهەمانکاتدا بەهۆی بەردەوامی دەستوەردانەکانی وڵاتانی دراوسێ لە کاروباری ناوخۆی عێراقدا ، دۆخەکە خراپتر دەبێت، کە هەردوو تورکیا و ئێران لەوبارەیەوە هەمیشە رۆڵێکی مەترسیداریان هەیە.
واتە بەمشێوەیە لەباری هەلومەرجی سیاسی ئێستای شاری کەرکوک، ئەوەمان نیشان ئەدات سیناریۆی ئەم پارێزگایە ڕوونا کی بەخۆیەوە نابینێت، مەگەر حکومەتێکی ناوەندی بەهێز کە لەسەر بنەمای هاووڵاتیبوون سەرکردایەتی بکات و توانای جێبەجێکردنی یاساکانی پارێزگاری لە مرۆڤایەتی هەبێت، یان لەڕووی سیاسییەوە لە حکومەتەکانی بەغدا و هەولێر داببڕێت لە سیستەمێکی نیمچە سەربەخۆدا کە خەڵکی شارەکە خۆیان بەڕێوەی بەرن. حکومەتی عیراق و کوردستان و بەرێوە بەرایەتی شارەکانی عێراق و کوردستان پێویستە لە سەر بنەمای هاووڵاتی بوون دامەزرێت.

پەراوێزی شەشەمینی تێکست.. نەژاد عزیز سورمێ

ڕەنگە تۆش هەر وای لێك بدەیەوە؛ (دواکەوتن) تەنیا لە ڕەهەندی ئابووری و تەکنەلۆژییەوە سەرچاوە ناگرێ ، لایەنی کولتووری و ئاستی بینای ئەبستمی لە پێشەوەیان پرۆژەیەکی جیدی وەرگێڕان ڕۆڵی دیار لە بەرقەرارکردنی پێگەیشتنی شارستانی و دروستبوونی فاکتەرەکانی پێشکەوتن دەبینێ..
لای ئێمە ئەوەی لە ڕووی وەرگێڕانەوە کراوە، وێڕای کۆششی تاکە کەسی ، بەهۆی ڕۆژنامەگەرییەوە بووە ، لە مێژووی خۆیدا ڕۆژنامەگەریی کوردی تاکە مینبەر بووە دەق و وتار و لێکۆڵینەوەی وەرگێڕدراوی بڵاوکردبێتەوە..ئەمەش ئەگەر لەبەهەند زانینی ڕۆژنامە وگۆڤار و دەوریاتی کوردیشدا سەرچاوەی گرتبێ، بۆ پرۆژەیێکی گرنگی وەك پرۆژەی وەرگێڕان بێگومان بەس نیە..(دیارە من لێرەدا باس لە پێش ڕاپەڕین دەکەم ، بێگومان پاش ڕاپەڕین لە ڕووی چەندایەتییەوە قسەی زۆر هەڵدەگرێ)
هەموو ئەو هەوڵانەی لەلایەن هەندێ نووسەر و ڕۆژنامەنووسێوە دراون کە زیاتر دەچنەوە ناو خزمەتگوزاری کولتووری تا پرۆسەیێکی پلان بۆ

داڕێژراو ..ئێستایشی لەگەڵ بۆ دەزگایەکی تایبەت بە وەرگێڕانمان نییە وەك دامەزراوێکی پەتی کوردی بۆ ڕەچاوکردنی سیاسەت و تونێڵە مارپێچەکانی کەوتبێتە کار و هاتبێتە مەیدان بۆ دیاریکردنی پلانێکی درێژخایەنی وەرگێڕان و بەدواداچوونی تەکنیك و کێشە و هونەر و کاریگەریەکانی بە تایبەتی لە بازنەی پێشخستنی زمان و چەسپاندنی ئیدیوم و زاراوەی نوێ ئەو پرۆسە گرینگە ، کە ئەگەرێکی دیاری پێشکەوتن و پێکگەیشتنی شارستانی و شەقاوێکی ڕێگا بێ بە ئاراستەی دوورکەوتنەوە لە دواکەوتوویی با بە چەند هەنگاوێکیش بێ.

ئەوەی مایەی پرسیار و تاڕادەیەك داخە، ئەو پرۆسەیە تا ئێستا ئەگەر لە ناوەندە ڕۆشنبیرییەکانیش ئەرزشی بۆ داندرابێ، وا دەرنەکەوتووە لایەنی پەیوەندیدار لە دەسەڵاتی نیشتمانی گرنگی پرۆسەکەی وەکو خۆی کە پێویستە و بە ئاست و ڕادەی خۆی خوێندبێتەوە! وەك پرۆژەیەکی نەتەوەیی و بەشێك لە پرۆسەی هەستانەوە و بەرەوپێشبردنی ڕەوتی زمان و کولتوور و ڕووناکبیریی کوردی..

لەم ڕاستەدا دەکرێ بۆ لەمەودوا مەسەلەکە بە جیدیتر سەیر بکرێ، بوار هەمیشە ماوە و دەمێنێ بەو ڕووکارەی لە کۆنگرەیەکی تایبەتیدا کە بۆ ئەو مەبەستە ڕێکبخرێ، مەوداکانی کاریگەری وەرگێڕان بەسەر پێشکەوتنی کولتووریی لێك بدرێتەوە و لە کێشە و کێسپەکانی ڕێی کاراکردنی بکۆڵدرێتەوە و چارسەر و پلانی پێویستی بۆ لەبەرچاو بگیرێ..

کتێبخانەی ئێمە، وێڕای فراوان بوونی بەتایبەتیش دوای ڕاپەڕین و پاش دامەزرانی چەند دەزگایەکی چاپ و بڵاوکردنەوە، هەرچەندە تایبەتیش نین و نەبوون بە وەرگێڕان، هێشتا هەر کتێبخانەیەکی هەژارە…

بە کەمگرتنی ئەم مەسەلەیە کە کێشەگەلێکی پتەو لە پرۆسەی پەرەسەندنی زمان و هەستانەوەی کولتووری نەتەوییدا دادەڕێژێ، کە ئێستا درەنگە زوو نییە بە بەراوردی هەندێ مەسەلەی سیاسی پەراوێزگرتووی بێ فایدە و ئایدەی لە قاڵبدراو، فاکتەرێکی دیکەیە لەسەر نەگرتنی پرۆژەی لەو چەشنە..

ناچینە ناو تونێڵە دوور و بەر درێژەکانی بەراوردکاری بەڵام هەر لەسەر ڕێی نموونە هێنانەوەدا سەیری ئامارێکی پێنج ساڵی یەکەمی هەشتاکان دەکەین کە لەلایەن یۆنسکۆوە ئامادەکراوە و تێیدا هاتووە: تێکڕای وڵاتانی عەرەبی بۆ هەر ملیۆنێك یەك دانە کتێبی وەرگێڕاوە، لە بەرامبەردا وڵاتی ئیسپانیا بە تەنێ بۆ هەمان ژمارە (920) نۆسەدو بیست ناونیشانی هەبووە..

ئینجا تۆ وەرە فکری لێ بکەوە.. (بڕوانە جابر عصفور

الحیاة 2\6\2004) پێم وایە ئەو ئامارەی یۆنسکۆ بەس بێت بۆ ئەوەی ئاستی کتێبخانە و ئاستی چالاکی خۆمانی لەو بوارەدا تێدا بخوێنینەوە.
لەگەڵ ئەو ڕاستیە تاڵەشدا، بەش بەبار وای نابینم ئیتر نەتوانین هەنگاو هەڵێنین، بەپێچەوانەوە، ئێستا وەختیەتی کۆنگرەیەك بۆ وەرگێڕان و کێشەکانی ، تا دەگاتە ئەوەی چەند دامەزراوێکی تایبەت بە وەرگێڕان پێکدەهێنرێت، دەزگاکانی چاپ و بڵاوکردنەوە، ئەوانەی ئەمڕۆ لە کاردان بە جیدی دەستی بدەنێ و خەتێکی تایبەتی و بەپێی بەرنامەیەکی تایبەت و پلان بۆ داڕێژراو بۆ کتێب و تێکستی وەرگێڕدراو تەرخان بکەن.
هەروەها باشتریش دەبێ ئەگەر هەوڵبدرێ پادداشتی شایان بدرێتە وەرگێڕ..
دەڵێن لە زەمانی مەئموونی کوڕی هاروون ڕەشید کە ئەوسا دەزگای (الحکمە)ی دانا بوو دەقی وەرگێڕدراو بەزێڕ دەکێشرا و پارسەنگی بۆ دادەندرا تەنانەت کولتووری عەرەبی بە پلەی یەکەم و ئیسلامی بە پلەی دووەم، لەو زەمانەدا بەهۆی بزاقی وەرگێڕان گەیشتە چڵەپۆپەی پێشکەوتن..
مەسەلەی دەسمزو پاداشت، مەسەلەیەك نیە عەیب و ئیرادێکی تێدا بێ، خەڵك و خوایەك هەن کە بەچاوی مجرد دەبینرێن بۆ ماندووبوونێکی داپێندانراو لەوەختێکی پێوانەیی دەبن بە هاروون و قاڕوون.. بۆچی پاداشتێکی شایان بۆ وەرگێڕو نووسەران لە وەرگێڕانی کتێبێك یا تێکستیك کە ماندوو بوون و شەونخوونی و مەسئوولیەتی قانوونی و ئەخلاقی بەدواوەیە، بەقەد سەرقەڵەمانەی جارانیش سەیر نەکرێ کە لە بریتی جادوو نووشتان دەدرا؟ بەڕادەیەك وەك خێرپێکردن یا شتێکی لەو بابەتە لەلایەن هەندێ لێی بڕوانرێ!!
ئێستا هەقە بە هەمان تاو و پەرۆشییەوە بیر لە پرۆژە چارەنووسازەکانی دی تایبەت بە کولتوور و فەرهەنگ بکرێتەوە و بە هەموومان هەوڵ بدەین کاری بۆ بکەین، لە پێشەوەی ئەو پرۆژانەیش دامەزراندنی دەزگایەکی شایان بۆ وەرگێڕان کە دەسپێکی کارەکانی وەکو پرۆژەی دەسپێك بە پرۆژەی هەزار کتێبی کوردی وەرگێڕدراو بێت لە هەموو بوارەکان.
بێگومان هەر ڕێگایەك چەندیش دووربێ هەر بەهەنگاوی یەکەم دەست پێ دەکا.

گفتوگۆ لەگەڵ ژەنیار ئاودەر مەحموود.. ئامادەکردنی: کامەران حاجی ئەلیاس

ژەنیار ئاودەر مەحموود : بەهۆی کاریگەری موزیکی بیانی خەریکە موزیکی کوردی تانسرێتەوە

ژەنیار ئاودەرمەحموود: لە کوردستان هیچ ژنیارێکی چەلۆ نییە کەوا لە من بکات پێی سەرسام بم و لاسایی بکەمەوە

خاتوونی ژەنیاری بە توانای کوردستان (ئاودەر مەحموود) یەکێکە لەوژەنیارانەی کە شوێن پەنجەی لە نێو موزیکی کوردی دیار و بەرچاوە ..ئەو دەرچووی پەیمانگەی هونەرجوانەکان و کۆلێژی هونەرە لەگەڵ چەندین گروپ و تیپی موزیکی شاری سلێمانی و دەرەوەی سلێمانی کاری کردوە.. ئاودەر عەشقەکی شێتانەی بە ئامێری چەلۆیەکەی هەیە هەمیشە وەکو کەسێکی نزیك لە خۆی سەیری دەکات تێکەڵ بەرۆحی بووە. ئێمە بۆ ئاشنا بوون بەم خاتوونە هونەرمەندە بە چەند پرسیارێك بەسەرمان کردەوە.

ئا- کامەران حاجی ئەلیاس

- **سەرەتا خوێنەرانمان حەز دەکەن بزانن، ئاودەرخان چۆن ئاشنای جیهانی موزیك بوو؟**
- هەموو کەسێك حەزی لە موزیکە، بەڵام ئەوەی ڕاستی بێت من لەسەرەتا تامەزرۆی موزیك نەبووم، بەڵام خێزانەکەم موزیکیان زۆر زۆر پێخۆشبوو.. بۆیە زۆر هانی منیان دا لە هەمان کاتدا پێیان خۆش بوولەم بوارە دا بخوێنم ،ئەم هاندانی خێزانەکەم وای لێکردم بچمە پەیمانگەی هونەرەجوانەکانی سلێمانی ئەگەر نا لەسەرەتادا هیچ بیرم لەوە نەکردبووە فێری موزیك بم، ئێستاش موزیك بەجۆرێك تێکەڵ بەرۆحم بووە ناتوانم ڕۆژێك بەبێ موزیك گوزەر بکەم.

***لە نێو ئەو هەموو ئامێرە موزیکیانە بۆچی ئامێری چەلۆتەت هەڵبژارد؟**

-ڕاستە لەسەرەتادا من تامەزرۆی موزیك نەبوو ، بەڵام پێش

بچمە پێیمانگا حەزم لە ژەنینی ئامێری چەلۆ بوو هەرچەندە پێشتر هیچ ئەزموونێکم لەسەر ئامێرەکە نەبوو، بەڵام کاتێ لە تەلەفزیۆن ئەو ئامێرەم دەبینی تاکە ئامێر بوو سەرنجی راکێشام و زۆر حەزم لێبوو لە پێیمانگاش بە ئامێری چەلۆ دەستم پێکرد تائێستاش بەردەوامم هیچش پەشیمانیم لە هەڵبژاردنی ئێستا ئەمێرەکە وەکو کەسێکی نزیکی خۆمی سەیر دەکەم ئەتوانم بڵێم تەکەیە بەمن بووە .

- **کامەن ئەو ژنیارانەی کە بەڕێزتان بە ژنیان سەرسامیت وە کاریگەریان لەسەر ژنینی تۆدا هەبووە؟**
- لەسەرەتای دەستپێکردنی کاری هونەریم هیچ ژەنیارێك نەبوو لە ئامێرەکەی خۆما تا من پێی سەرسام بم، ئەتوانم بڵێم تائێستاش لە کوردستان هیچ ژنیارێکی چەلۆ نییە کەوا لە من بکات پێی سەرسام بم و لاسایی بکەمەوە یاخود سوودی لێوەربگرم بەداخەوە من خەفەت دەخۆم کە تاوەکو ئێستا ژەنیارێکی والە کوردستان هەبێت کە سەرنجی من رابکێشێت .. بەڵام من زۆر سەرسامم بە ژنیارە ئەورپییەکان بەجۆرێك ژەنیاری زۆر بە توانایان هەیە بۆیە دەمێکە تەکنیکاوی زۆریانم زۆر سوودم لێ وەرگرتوون هەندێکان کە هاتوونەتەوە کوردستان وانەی تایبەتم لێوەرگرتوون هەروەها کاتێ خۆم گەشتی دەرەوەم کردووە لەوێ وانەی تایبەتم لەلایان وەرگرتووە.
- **بەڕێزتان لەگەڵ چەندین تیپی موزیك کارتان کردوە، تاچەند ئەو تیپانە هاوکارت بوون بۆ پیشقەچوونی ئەزموونی هونەری تۆ؟**
- من وەکو ژەنیارێکی چەلۆ ئەتوانم بڵێم لەگەڵ هەموو گروپە موزیکییەکانی ناوشاری سلێمانی و دەتوانم بڵێم دەرەوەی سلێمانیش کارم کردوە،لە چەندین رووە سوودی زۆرم لێوەرگرتوون وەکو سەرەتا کارکردن لەگەڵ ئەو تیپ و گروپانە تۆ ئەزموون زۆر پیدادەکەیت لە هەمان کاتدا ئاشنا دەبیت بە میوزیکەکانی تر وە ئاشنا دەبیت بە ستایلی جیاواز لە بەرئەوەی هەرگروپێو بەشێوەیەك کار لەسەر موزیك دەکات ئەمانە هەموو سوودی زۆری هەیە بۆ کەسێك کە کەسەرەتا دەست پێبکات وەکو لایەنی ژەنینش من سوودم لێبینیوە بەتایبەتی کەسەرەتا موزیکی کلاسیك دەخوێنێت بەڵام ئەو موزیکەی لە کەڵچەری ئێمە دا هەیە لەموزیکی کوردیدا هەیە جیاوازە لەگەڵ موزیکی کلاسیك بۆیە تۆ فێری ئەو شێوازە ژەنینانە دەبیت فێری شێوازی ئەو تەنانە دەبیت کەلە موزیکی کوردیدا دەژنەرێت لەبەر ئەوە من سوودی زۆر لێوەرگرتوون.

- **وەکو ژەنیارێك ،کامەیان زیاتر کاریگەری لەسەر وەرگر هەیە (ئاواز یاخود تێکست یان شێوازی ئەدایەکە؟**
- من وای دەبینم کەهەریەکەو کاریگەری خۆی هەیە زۆر جار ئاوازەکە زۆر زۆر دەچێتە ناو خەڵکەوە بەجۆرێك ئاوازەکە کاریگەری لەسەری هەبووە،ئەوەندە گرنگی بە ئادای گۆرنیبێژەکە یاخود تێکستەکە نەداوە زۆر جاریش بەپێچەوانە وەرگر ئەوەندە گرنگی بە تێکستەکە یاخود بەووشەکان دەدات بەلایەوە گرنگ نییە ئاوازەکە چۆن چۆنییە یان موزیکەکەی چۆنە بۆیە دەڵێم کاریگەریەکە دەگەڕێتەوە سەر وەرگر بەوەی کامەی زیاتر لە (ئاواز، یاخود تێکست، یاخود وتنەکە) کاریگەری لێدەکات، لە هەمان کاتدا کاریگەریەکە لە کەسێك بۆ کەسێکی تر جیاوازە.
- **ئەوە لە پەیمانگا و کۆلێژی هونەریت خوێندوە ،تاچەند گرنگە ژەنیار بەشێوەیەکی ئەکادیمی ئامێرەکەی بژەنێت؟**
- من پەیمانگای هونەرجوانەکان بەپلەی یەکەم تەوا کردوە و کۆلێژی هونەریشم بەپلەی یەکەم تەواو کردوە،شێوازی ژەنین بەشێوەیەکی ئەکادیمی زۆر گرنگە وەکو سەرەتا هەرکەسێك دەست بەهەرکارێك بکات پێویستە شێوازە راستەکەی فێربێت ئیتر دوای ئەوەی قوڵ دەبێتەوە لە بوارەکەی داهێنانی تیا دەکات یان شێوازەکەی دەگۆڕێت ئەمەیان جیاوازە بەڵام وەکو سەرەتا بۆئەوەی لە ئامێرەکە بەباشی فێربیت دەبێ بەشێوەیەکی ئەکادیمی فێربیت.
- **کاریگەری موزیکی بیانی بە (ئەرێنی و نەرێنی) لەسەر شوناسی موزیکی کوردی چۆن دەبینیت؟**
- بەداخەوە لە کوردستان موزیکی بیانی کاریگەری زۆر نەرێنی هەیە لەسەرتاکی ئەم کۆمەڵگایە بەجۆرێك بەهۆی کاریگەری موزیکی بیانی خەریکە موزیکی کوردی نانسرێتەوە ئەوەندە کاریگەری نەرێنی لەسەرە.. من پێم خۆشە سوود لە موزیکی بیانی وەربگرین بەشێوەیەك بەکار بێت کە موزیکی کوردی سوودی لێوەربگرین نەك بەشێوەیەك بەکار بێت کە بەرگەکی بیانی بکەیت بە موزیکی کوردی تا ئەورادەی نەناسرێتەوە.. زۆر بەداخەوە کەسانێك بەو جۆرە ئیش دەکەن جێگەی داخە کاتێ گوێ لەهەندێ گۆرانی یان لەهەندێ موزیك دەبێت کەسێکە کوردە هەموو ئەوانەی کاریان لە کارەکەیان کردوە کوردن بەڵام هیچ مۆرکێکی کوردی پێوە نییە ئەوەند مۆرکی بیانیان بەکار هێناوە نازانیت ئەمە کارێکی کوردییە.
- **هەندێ لە گۆرانیایەکانی ئێستا تەنیا چەند رۆژێك گوێگریان**

دەبێت لە دواییدا ون دەبن هۆکارەکەی ئاوازەکە یاخود تێکستەکە یان بۆ دەنگەکە دەگەڕێتەوە؟

▪ راستییەکەی هۆکار زۆرن ئاواز کاریگەری خۆی هەیە، تێکست کاریگەری خۆی هەیە دەنگەکە کاریگەری خۆی هەیە لە هەمووشی گرنگتر ئەو ستایلە گۆرانییەی کە هەندێ لە گۆرانیبێژەکان بەکاری دەهێنن هەروەکو لەوەڵامی پرسیاری سەرەوە ئاماژەم پێدا بە داخەوە هەندێ گۆرانی ئەوەندە کاریگەرە بە ستایلی بیانی هیچی لە کوردی ناچێت کاتێ گوێ لێدەگریت هیچ تام وچێژێکی نییە ئەوجا لە ئێستادا زۆر زۆریش بووە وە نابێت کەسێك یان دووان بەوشێوازە کاربکەن زۆرێك بەو ستایلە کار دەکەن بەبێ گۆرانییەکە هیچ ڕۆحییەتی تیا نەماوە کارەکان وەکو کارگەی لێهاتووە هەرگۆرنی دەریدەکات تەواو دەریدەکات تەواو.. هەندێ گۆرانیبێژ هەیە من هەرنایانناسم کاتێ لە شوێنێك گوێت لە گۆرانییەك دەبێت لام سەیرە دەپرسم ئەوە کێیە ئەوە چییە !؟ چونکە گۆرانیبێژ زۆر بووە گۆرانی بڵاوکردنەوەش وەکو کارگەی لێهاتووە لەهەمان کاتدا خەڵکیش نە ئەوەندە کاتی هەیە گوێ لە گۆرانییەکە بگرێت لەبەر ئەوەی تام چێژ لە گۆرانییەکە وەرناگرێت بۆیە تاقەتی ئەوەی نییە بەدوای ئەو گۆرانیانە بگەڕێت.. خاڵێکی تریش بۆ تێکستەکە دەگەڕێتەوە بۆ جۆرێك هەندێ تێکست ئەوەند ناشیرینە مرۆڤ حەز ناکات گوێی لێبگرێت ئەمانە هەمووی کاریگەری خۆی هەیە بۆ ئەوەی گۆرانییەکان بە نەمری نەمێننەوە.

▪ **باشە چۆن دەتوانین پارێزگاری لە شوناسی موزیکی کوردی بکەین؟**

▪ لەو کاتە دەتوانین پارێزگاری لە شوناسی موزیکی کوردی بکەین کاتێ هونەرمەندان کار دەکەن مۆرکی کوردی لە دەست نەدەن، مادەم ئێمە کوردین دەبێ هەر کارێك بکەین مۆرکی کوردی پێوە بێت ئێنجا شێوازی نووسینی موزیکەکە بێت بەکارهێنانی ئامێرە کوردییەکان بێت هەروەها لەڕێگەی کلیپەکان کە بەداخەوە هەندێ لە کلیپەکان زۆر ناشرینن تا ئەو رادەیەی حەزناکەیت مناڵەکشت ببینی چونکە ئەوەندە شتی نەشیاوی تیایە پێویستە ئەو کلیپانەی دەکرێن شتی سەرنج راکێشی کوردی بێت مۆرکی خۆی لە دەست نەدا.. ئێمە دەتوانین هەم لە ئاواز هەم لە تێکست هەم لە هەڵبژادنی لەو دەنگەی کە دەنگ دەبێژێت مۆرکی کوردی لەخۆ بگرێت لەم ڕێگەیەوە دەتوانین موزیك و گۆرانی کوردی بەرەو پێشەوە ببین وە دەتوانیین سوود لە شێوازی دانانی موزیکی ئەورووپی وەربگرین سوود لەلایەن زانستەکەیان وەربگرین بەڵام نابی مۆرکی ڕاستەقینەی خۆی لە دەست بدات.

کام□ران حاجی ئ□لیاس

بە فیلمی “سنجار”ی فیلمسازی ئیسپانی چوارەمین ف□ستیڤا□ی کوردی “م□سک□” دەکر□تەوە..

ئامادەکردنی: مەنسوور جیهانی

ـ بە پیشاندانی فیلمی سینەمایی “سنجار” لە دەرهێنانی فیلمسازی ئیسپانی “ئانا بوفاڕۆل”، چوارەمین فێستیڤاڵی فیلمی کوردی “مۆسکۆ” دەکرێتەوە.

چوارەمین خولی فێستیڤاڵی فیلمی کوردی “مۆسکۆ” MKFF بۆ سەرۆکایەتی مامۆستا “کەرەم گەردەن زەری” Kerem Gerdenzeri ئاوازدانەر و گۆرانیبێژی ناوداری کوردیی دانیشتووی وڵاتی ڕووسیا، بە بەرپرسیاریی خاتوو “گولیزەر گەردەن زەری” Gulizer Gerdenzeri – “ئینا تێدژۆڤا” Inna Tedzhoeva، بە مەبەستی ڕەنگدانەوەی فەرهەنگ، مێژوو و پاراستنی شوناسی نەتەوەیی و زمانەوانی کوردەکان و هەروەها ژیانی مۆدێڕنی ئەم نەتەوە ڕەسەنە، بۆ نمایشی کۆمەڵێک بەرهەم لە بەشی پێشبڕکێی فیلمە “بڕیندە سینەماییەکان”، بەشی پێشبڕکێی “بەڵگەفیلم”، بەشی پێشبڕکێی “کورتە فیلم” و هەروەها بەشی “شەویی سینەمای کوردی” لە ڕۆژانی ١٨ تا ٢٢ی ئەیلوولی (سیپتەمبەری) ٢٠٢٤ لە شاری مۆسکۆ لە وڵاتی فیدڕاسیۆنی ڕووسیا بەڕێوەدەچێت.

لە ڕێوڕەسمی کردنەوەی چوارەمین خولی فێستیڤاڵی فیلمی کوردی “مۆسکۆ” Moscow، فیلمی سینەمایی “سنجار” Sinjar لە دەرهێنانی خاتوو “ئانا بوفاڕۆل” Anna M. Bofarul لە کاتژمێر ٩ی شەویی چوارشەمە ١٨ی سێپتەمبەری ٢٠٢٤ و بە ئامادەبوونی ئەم خانمە فیلمسازە ئیسپانییە، سینەماکارانی ڕووسی، دەرهێنەران، لێژنەی دادوەرانی بەشە جۆراوجۆرەکانی پێشبڕکێی، سینەماکارانی جۆرجیا و کوردانی دانیشتووی ڕووسیا، لە سینەما “پارک مۆسفیلم” Mosfilmovskaya لە شاری مۆسکۆ لە وڵاتی ڕووسیا پیشان دەدرێت.

فیلمی “سنجار” تایبەتە بە ڕووداوە دڵتەزێنەکانی ساڵی ٢٠١٤

فیلمی سینەمایی “سنجار” تایبەتە بە ڕووداوە دڵتەزێنەکانی ساڵی ٢٠١٤، ئەو کاتەی کە داعش بۆ ئەنجامدانی کۆمەڵکوژیی هێرشی کردە سەر شاری شنگاڵ. یەکێک لە پاڵەوانەکانی ئەم فیلمە، بە هاوڕێیەتی لەگەڵ سی منداڵی دەچێت بۆ بەردەیی، ئەویدیکە لەم چەرمەسەرییە دەرباز دەبێت و هەوڵ دەدات کە بگەڕێتەوە بۆ ماڵەوە و سێیەمین کەسیش لە شاری بارسلۆنای ئیسپانیا بەشوێن کوڕە ونبووەکەیدا دەگەڕێت. ئەم بەرهەمە سینەماییە دەریدەخات کە ئەم ژنانە، بۆ ڕزگاربوونی خۆشەویستەکانی خۆیان تا چ شوێنێک دەچنە پێشەوە.

"شەوی سینەمای کوردی" لە کۆمەڵەی هونەری "لین بێرسێنێڤسکی"

بێجگە لەوانە، لە "شەوی سینەمای کوردی" ژمارەیەک لە فیلمە کوردییەکانی ئامادەبوو لە فێستیڤاڵ، لە کاتژمێر ١١ی شەوی شەممە ٢١ی سێپتەمبەری ٢٠٢٤ تا کاتژمێر ٦ی بەرەبەیانی یەکشەممە ٢٢ی سێپتەمبەری ٢٠٢٤ لە هۆڵی "لۆمیێر" Lumiere لە کۆمەڵەی هونەری "لین بێرسێنێڤسکی" Bersenevsky Lane پیشان دەدرێن.

"مۆسکینۆ" خانەخێوی شاکارە مۆدێرنەکانی سینەمای کوردی

فیلمەکانی چوارەمین خولی فێستیڤاڵی فیلمی کوردی "مۆسکۆ" لە سینەماکانی کۆمەڵەی سینەمایی "مۆسکینۆ" پیشکەش دەکرێن. سینەماکانی "مۆسکینۆ" Moskino لە ڕۆژانی بەڕێوەچوونی ئەم فێستیڤاڵەدا، شاکارە مۆدێرنەکانی سینەمای کوردیی پیشان دەدات. تەواوی فیلمەکان بە زمانی سەرەکی و بە ژێرنووسی ڕووسی نمایش دەکرێن.

کۆمەڵەی سینەمایی "مۆسکینۆ" Moskino لەوانە؛ سینەماکانی "مۆسکینۆ فاکێل" Moskino Fakel، "مۆسکینۆ کاسمۆس" Moskino Cosmos، "مۆسکینۆ مۆلۆدێژنی" Moskino Molodezhny و "مۆسکینۆ "سپۆتنیک" Moskino Sputnik لە شاری مۆسکۆ، خانەخێوی ٣٨ بەرهەمی ئامادەبوو لە چوارەمین خولی فێستیڤاڵی فیلمی کوردی "مۆسکۆ"، لەوانە؛ ٧ فیلمی سینەمایی و ٨ بەڵگەفیلمی بڵیند لە بەشی پێشبڕکێی "فیلمە بڵیندەکان" و هەروەها ١٤ کورتە فیلمی چیرۆکی و ٩ بەڵگەفیلمی کورت لە بەشی پێشبڕکێی "کورتە فیلمەکان" دەبن.

ئاڵووگۆڕیی و وتووێژیی نێوان کەلتووری

ئەمساڵ فێستیڤاڵی فیلمی کوردی "مۆسکۆ"، بە شێوەی گشتیی تەرکیزی خستۆتە سەر وتووێژیی نێوان کەلتووری و هاوکاری لەگەڵ ڕووسیا. ئەم فێستیڤاڵە لە درێژەی نەریتی ساڵانی ڕابردوو، بە ناونیشانی بەشێک لە ئاڵووگۆڕیی فەرهەنگی، دیسانەوە فیلمسازان و لایەنگرانی سینەما لە سەرتاسەری جیهان لە یەکتریی کۆدەکاتەوە تاکوو پێکەوە شاکارە ڕاستەقینەکانی سینەمای کوردی پێشکەش بکەن. جوگرافیای بەشداربووان زۆر جۆراوجۆرن، بەرنامەکانی فێستیڤاڵ، فیلمەکان لە ١٢ وڵاتی جیهان، لەوانە؛ ئیسپانیا، فەڕەنسا، کەنەدا، هۆڵەندا، بەلژیکا، دانیمارک، عێراق، تورکیا، ئێران، سووریا، هەرێمی کوردستان و … لە خۆدەگرێت.

تەرکیزی جوڕی لەسەر فیلمەکانی سەبارەت بە ئیزەدییەکان

تەرکیزی جوڕی لەسەر فیلمەکانی سەبارەت بە ئیزەدییەکان و دینی

ک□نی میز□پ□تامیای ئەوانە. هەر ئەوەش لە چەمکی دیمەنی ف□ستیڤا□یشدا □ەنگی داوەتەوە: ه□مای سەرەکی پ□ستەری ئەمسا□، پە□یی تاووسە کە ه□مایەکی بەه□زە ب□ خە□کی کورد، بە تایبەت لە بەست□نی ئیزەدیسمدا، کە دینی باب و باپیرانی باستانی هەموو کوردەکانە کە جەخت لەسەر گرینگی پاراستن و پەرەپ□دانی کەلتووریی کوردی لە □□گای سینەما دەکاتەوە.

ب□ زانیاری زیاتر:
www.moscowkff.ru

زانیارییەکانی فیلمی سینەمایی “سنجار” لە □□گای ئەم لینکەوە دانل□د بکەن:
https://drive.google.com/drive/folders/1GDxlr4f2i8bBMGGOZlXstR5kJxg9NXco

---

بیرت د□ک□م.. ش□هلا نوری

ب□چی ج□ر□ ش□و□ت بک□م
بە ئاوابوونی غ□مگینی ئ□واران□ت
یا بە نام□کانی عیشقم
ک□ نازانم ئ□گا یا نا پ□ت؟
ب□چی ج□ر□ ش□و□ت بک□م
ب□ ئ□و جامی کرستا□□ ژ□نگاویی□ی
پ□ لە ش□راب
یا ب□ جامی ئ□ل□ست
بە ش□میمی خ□ش گ□□ی ش□هلای بابردوو
یا بە شوعل□ی م□م□ک ک□ ب□ر ل□ ن□سیم□ ب□ی د□ل□رز□
ب□ ب□رسیل□ی تر□
یا بە ل□وی سووری پ□ چنک ه□نار خواردوو؟
ب□چی ج□ر□ ش□و□ت بک□م
بە غ□ز□ل□ جوان□کانت، نوازشگری ش□وان□
یا بە حاکمی توغیانی س□رداری
د□و□□تی عیشق؟

به گومبوونی پێڕی ئەوین
یا بەڕاگوزێری هه ورازێکی وادی
بۆچی جۆرێ شێوه ت بکەم
به تێڵ و نازگی شقایەق
یا به جاڵ و جنجاڵی
دەک، بۆتاسێ بۆ سەروەختێکی دیدارت
یا بۆ یەک سەرابی ئارەزوو
بۆچی جۆرێ شێوێت بکەم

شەهلا نوری

براوەکانی ٨١مین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "ڤێنیز" ناسێندران.. ئامادەکردنی: مەنسوور جیهانی

– براوەکانی هەشتا و یەکەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "ڤێنیز" Venice لە وڵاتی ئیتاڵیا دەستنیشان کران و فیلمی سینەمایی "ژووریی تەنیشت" لە دەرهێنانی "پێدرۆ ئەڵمادۆڤار" خەڵاتی گرینگی "شێری زێڕین"ی بەدەستهێنا.

ڕێوڕەسمی کۆتایی هەشتا و یەکەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "ڤێنیز" Venice بە پێشکەش کاری خاتوو "سڤێڤا ئاڵویتی" Sveva Alviti خانمە ئەکتەری ناوداری سینەمای ئیتاڵیا لە هۆڵی سینەمایی "سالا گڕاندێ" Sala Grande لە شاری ڤێنیز لە وڵاتی ئیتاڵیا بەڕێوەچوو و براوەکانی بەشە جۆراوجۆرەکانی پێشبڕکێی، لەوانە؛ بەشی "پێشبڕکێی سەرەکی"، بەشی "پێشبڕکێی ئاسۆکان" Orizzonti، بەشی پێشبڕکێی "هەمەلایەنە" Immersive و هەروەها بەشی "ئاسۆکانی ئکستڕا" Orizzonti Extra ناسێندران و خەڵاتی گرینگی "شێری زێڕین" و خەڵاتەکانی دیکەی ئەم ڕووداوە سینەماییە بە براوەکان پێشکەش کرا.

براوەکانی بەشی “پێشبڕکێی نێودەوڵەتی”

ئەندامانی لیژنەی دادوەرانی بەشی “پێشبڕکێی نێودەوڵەتی” لە هەشتا و یەکەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “ڤێنیز” کە بریتی بوون لە: خاتوو “ئیزابێل هۆپێرت” Isabelle Huppert ئەکتەری ناوداری فەڕەنسی ـ سەرۆکی لیژنەی دادوەران، “جیمز گرەی” James Gray دەرهێنەر و سیناریۆنووس لە وڵاتی ئەمەریکا، “ئەندرێ هایگ” Andrew Haigh نووسەر و دەرهێنەر لە وڵاتی بەریتانیا، “ئاگنیسکا هۆڵەند” Agnieszka Holland دەرهێنەر، سیناریۆنووس و بەرهەمهێنەر لە وڵاتی پۆڵەندا، “کلێبێر مێندۆسا فیلهۆ” Kleber Mendonça Filho دەرهێنەر و سیناریۆنووس لە وڵاتی بڕازیل، “عەبدولڕەحمان سیساکۆ” Abderrahmane Sissako دەرهێنەر، سیناریۆنووس و بەرهەمهێنەر لە وڵاتی موریتانی، “جۆزێپێ تۆرناتۆرێ” Giuseppe Tornatore دەرهێنەر و سیناریۆنووس لە وڵاتی ئیتاڵیا، خاتوو “جوولیا ڤۆن هاینز” Julia von Heinz دەرهێنەر و سیناریۆنووس لە وڵاتی ئەڵمانیا و هەروەها خاتوو “ژانگ ژیی” Zhang Ziyi ئەکتەر لە وڵاتی چین؛ دەنگەکانی خۆیان بەم شێوەیە ڕاگەیاند:

خەڵاتی “شێری زێڕین”

فیلمی سینەمایی “ژووریی تەنیشت” The Room Next Door لە دەرهێنانی سینەماکاری ناوداری ئیسپانی “پێدرۆ ئاڵمادۆڤار” Pedro Almodóvar و بەرهەمی وڵاتی ئیسپانیا خەڵاتی گرینگی “شێری زێڕین” Golden Lion باشترین فیلمی ئەم ڕووداوە گرینگەی بەدەستهێنا.

خەڵاتی گەورەی شێری نوقرەیی لیژنەی دادوەران

خەڵاتی گەورەی شێری نوقرەیی لیژنەی دادوەرانی ئەم گەڕەی فێستیڤاڵە، بە فیلمی سینەمایی “ڤێرمیگلیۆ” VERMIGLIO لە دەرهێنانی “مائۆرا دێلپێرۆ” Maura Delpero بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی ئیتاڵیا، فەڕەنسا و بەلژیکا بەخشرا.

خەڵاتی شێری نوقرەیی باشترین دەرهێنان

خەڵاتی شێری نوقرەیی باشترین دەرهێنانیش بە “بێردی کۆربێت” Brady Corbet بۆ دەرهێنانی فیلمی سینەمایی “برۆتالیست” The Brutalist بەرهەمی وڵاتی بەریتانیا پێشکەش کرا.

خەڵاتی باشترین ئەکتەری ژن

خەڵاتی “کاپی ڤۆڵپی” The Volpi Cup باشترین ئەکتەری ژن بە “نیکۆل کیدمەن” Nicole Kidman ئەستێرەی ناوداری سینەمای جیهان بۆ ڕۆڵ بینین لە فیلمی سینەمایی “کیژۆڵە” BABYGIRL لە دەرهێنانی خاتوو

“هێلینا ڕێژین” Halina Reijn بەرهەمی وڵاتی ئەمەریکا بەخشرا.

خەڵاتی باشترین ئەکتەری پیاو

خەڵاتی “کاپی ڤۆڵپی” The Volpi Cup باشترین ئەکتەری پیاو بە “ڤینسێنت لیندۆن” Vincent Lindon بۆ ڕۆڵ بینین لە فیلمی سینەمایی “کوڕی هێمن” The Quiet Son لە دەرهێنانی هاوبەشی “دێلفین کۆلین” Delphine Coulin و “مۆریل کۆلین” Muriel Coulin بەرهەمی وڵاتی فەڕەنسا بەخشرا.

خەڵاتی باشترین سیناریۆ

“مۆریل هاوزێر” Murilo Hauser و “هیتۆر لۆرگا” Heitor Lorega بۆ نووسینی سیناریۆی “من هێشتا لێرەم” I’m Still Here لە دەرهێنانی “واڵتێر سالز” Walter Salles بە هاوبەشی خەڵاتی باشترین سیناریۆیان بەدەستهێنا.

خەڵاتی تایبەتی لێژنەی دادوەران

خەڵاتی تایبەتی لێژنەی دادوەرانیش بە فیلمی سینەمایی “ئەپریل” APRIL لە دەرهێنانی “دێئا کۆلۆمبێگاشڤیلی” Dea Kulumbegashvili بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی فەڕەنسا، ئیتاڵیا و جۆرجیا پێشکەش کرا.

خەڵاتی “مارچێلۆ ماستڕۆیانی”

خەڵاتی “مارچێلۆ ماستڕۆیانی” Marcello Mastroianni بۆ باشترین ئەکتەری گەنجی نوێی بە “پائوڵ کیرچێر” Paul Kircher بۆ ڕۆڵ بینین لە فیلمی سینەمایی “و منداڵەکانیش دوای ئەوان” And Their Children After Them لە دەرهێنانی هاوبەشی “لۆدویک بووکێرما” Ludovic Boukherma و “زوران بووکێرما” Zoran Boukherm بەرهەمی وڵاتی فەڕەنسا بەخشرا.

براوەکانی بەشی “پێشبڕکێی ئاسۆکان”

ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی بەشی “پێشبڕکێی ئاسۆکان” Orizzonti لەم ڕووداوە گرینگ و پلە یەکەی سینەمای جیهان کە بریتی بوون لە: خاتوو “دێبرا گرانیک” Debra Granik دەرهێنەر و سیناریۆنووس لە وڵاتی ئەمەریکا ـ سەرۆکی لێژنەی دادوەران، “عەلی عەسگەری” Ali Asgari دەرهێنەر، سیناریۆنووس و بەرهەمهێنەر لە وڵاتی ئێران، خاتوو “سوودە کادان” Soudade Kaadan دەرهێنەر و سیناریۆنووس لە وڵاتی سووریا، “کریستۆس نیکوو” Christos Nikou دەرهێنەر، سیناریۆنووس و بەرهەمهێنەر لە وڵاتی یۆنان، “تۆڤا نۆڤۆتنی” Tuva Novotny ئەکتەر و دەرهێنەر لە وڵاتی سوید، “گابۆر ڕایس” Gábor

Reisz دەرهێنەر لە وڵاتی هەنگاریا و هەروەها خاتوو “ڤالیا سانتێلا” Valia Santella سیناریۆنووس و دەرهێنەر لە وڵاتی ئیتاڵیا؛ دەنگەکانی خۆیان بەم شێوەیە ڕاگەیاند:

خەڵاتی باشترین فیلم

خەڵاتی باشترین فیلمی بەشی “پێشبڕکێی ئاسۆکان” بە فیلمی سینەمایی “ئەو ساڵە نوێیەی کە هەرگیز نایەت” The New Year That Never Came لە دەرهێنانی “بوگدان مۆشانۆ” Bogdan Mureșanu بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی ڕۆمانیا و سیربیا بەخشرا.

خەڵاتی باشترین دەرهێنان

خەڵاتی باشترین دەرهێنانی ئەم بەشە بە خاتوو “سارا فریدلەند” Sarah Friedland بۆ دەرهێنانی فیلمی سینەمایی “دەستلێدانی ئاشنا” Familiar Touch بەرهەمی وڵاتی ئەمەریکا پێشکەش کرا.

خەڵاتی تایبەتی لێژنەی دادوەران

خەڵاتی تایبەتی لێژنەی دادوەران بە فیلمی سینەمایی “یەکێک لەو ڕۆژانەی کە هێمی دەمرێت” One of Those Days When Hemme Dies لە دەرهێنانی “مورات فیرات ئۆغڵۆ” Murat Fıratoğlu بەرهەمی وڵاتی تورکیا بەخشرا.

خەڵاتی باشترین ئەکتەری ژن

خەڵاتی باشترین ئەکتەری ژنی ئەم بەشەی فێستیڤاڵیش بە “کاتلین چالفانت” Kathleen Chalfant بۆ ڕۆڵ بینین لە فیلمی سینەمایی “دەستلێدانی ئاشنا” Familiar Touch لە دەرهێنانی خاتوو “سارا فریدلەند” بەرهەمی وڵاتی ئەمەریکا پێشکەش کرا.

خەڵاتی باشترین ئەکتەری پیاو

خەڵاتی باشترین ئەکتەری پیاوی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “ڤێنیز” بە “فڕانچێسکۆ قێقی” Francesco Gheghi بۆ ڕۆڵ بینین لە فیلمی سینەمایی “فامیلیا” Familia لە دەرهێنانی “فڕانچێسکۆ کۆستابیلە” Francesco Costabile بەرهەمی هاوبەشی وڵاتی ئیتاڵیا بەخشرا.

خەڵاتی باشترین سیناریۆ

خەڵاتی باشترین سیناریۆی ئەم ڕووداوە سینەماییە بە “ئەسکەندەر کوپتی” Scandar Copti بۆ نووسینی سیناریۆی “پشوودان پیرۆز بێت” Happy Holidays بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی فەڵەستین، ئەڵمانیا، فەڕەنسا، ئیتاڵیا و قەتەر بەخشرا.

خەڵاتی باشترین کورتە فیلم

خەڵاتی باشترین کورتە فیلم بە بەڵگەفیلمی “چ کەسێک هەتاویی خۆش دەوێت” Who Loves the Sun لە دەرهێنانی “عەرشیا شەکیبا” Arshia Shakiba سینەماکاری ئێرانی و بەرهەمی وڵاتی کەنەدا پیشکەش کرا.

خەڵاتی بینەرانی بەشی “ئاسۆکانی ئکستڕا”

فیلمی سینەمایی “شاهد” The Witness لە دەرهێنانی سینەماکاری ئێرانی “نادر ساعیوەر” Nader Saeivar ، لە نووسینی هاوبەشی سینەماکاری ناوداری ئێرانی “جەعفەر پەناهی” و نادر ساعیوەر” و بە ڕۆڵ بینینی خانمە ئەکتەری کورد خاتوو “مریەم بووبانی”، هونەرمەندی کورد خاتوو “هانا کامکار”، “عەباس ئیمانی”، “غەزەل شوجاعی”، “فەرید ئێشقاقی” و … خەڵاتی بینەرانی بەشی “ئاسۆکانی ئکستڕا” Orizzonti Extra لە فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “ڤێنیز” بەدەستهێنا.

خەڵاتی “لۆئیجی دی لۆرێنتس” ڤێنیز

ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی بەشی پێشبڕکێی “فیلمە یەکەمەکان” لە هەشتا و یەکەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی “ڤێنیز” کە بریتی بوون لە: “جیانی کانۆڤا” Gianni Canova ڕەخنەگری سینەما لە وڵاتی ئیتاڵیا ـ سەرۆکی لێژنەی دادوەران، “ریکی دامبروز” Ricky D’Ambrose نووسەر و دەرهێنەر لە وڵاتی ئەمەریکا، خاتوو “باڕبارا پێز” Barbara Paz دەرهێنەر، هونەرمەندی شێوەکار، ئەکتەر و بەرهەمهێنەر لە وڵاتی بڕازیل، خاتوو “تەیلۆر ڕۆسێل” Taylor Russell ئەکتەر و دەرهێنەر لە وڵاتی کەنەدا و هەروەها “جاکۆب وۆنگ” Jacob Wong کیۆریتۆری فێستیڤاڵی فیلم و بەرپرسی بازاڕی پڕۆژە لە وڵاتی ژاپۆن؛ خەڵاتی ڤێنیز “لۆئیجی دی لۆرێنتس” Luigi De Laurentiis بە فیلمی سینەمایی “دەستلێدانی ئاشنا” لە دەرهێنانی خاتوو “سارا فریدلەند” بەرهەمی وڵاتی ئەمەریکا پێشکەش کرد. ئەم خەڵاتە بە هاوڕێیەتی لەگەڵ خەڵاتی بڕی پارەی ١٠ هەزار دولاری بە شێوەی یەکسان بە دەرهێنەر و بەرهەمهێنەر بەخشرا.

خەڵاتی بەشی “فیلمە کلاسیکییەکان”

ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی بەشی “فیلمە کلاسیکییەکان”ی ڤێنیز بە سەرۆکایەتی “ڕێناتۆ دی ماریا” Renato De Maria و پێکهاتوو لە ٢٤ خوێندکاری سینەما کە لە نێوان مامۆستایانی بەرنامەکانی سینەمای زانکۆی ئیتاڵیا هەڵبژێردرابوون، خەڵاتی خۆیان بەم شێوەیە پێشکەش کرد:

خەڵاتی باشترین بەڵگەفیلم
خەڵاتی "ڤێنیزی کلاسیک" بۆ باشترین بەڵگەفیلم لە سینەما بە بەڵگەفیلمی "کاردانەوە زنجیرەییەکان" Chain Reactions لە دەرهێنانی "ئێلێکساندێر ئۆ. فلیپ" Alexandre O. Philippe بەرهەمی وڵاتی ئەمەریکا بەخشرا.

خەڵاتی باشترین فیلمی نوێژەن کراوەکان
خەڵاتی "ڤێنیزی کلاسیک" بۆ باشترین فیلمی نوێژەن کراوەکان بە فیلمی سینەمایی "لێرە هەنگی هەنگوین" Ecce bombo لە دەرهێنانی "نانی مۆرێتی" Nanni Moretti بەرهەمی ساڵی ١٩٧٨ی وڵاتی ئیتاڵیا پێشکەش کرا.

براوەکانی بەشی پێشبڕکێی "هەمەلایەنە"
ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی بەشی پێشبڕکێی "هەمەلایەنە" Immersive بە سەرۆکایەتی "سێلین دایمێن" Celine Daemen، "ماریۆن بێرگێر" Marion Burger و "ئادریان لۆکمەن" Adriaan Lokman دوای بینینی٢٦ کورتە فیلم، خەڵاتەکانی خۆیان بەم شێوەیە ڕاگەیاند:

خەڵاتی گەورە
خەڵاتی گەورەی بەشی پێشبڕکێی "هەمەلایەنە" بە کورتە فیلمی "ئیتۆ میکیۆ" Ito Meikyū لە دەرهێنانی "بۆریس لابە" Boris Labbé بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی فەڕەنسا و لۆکزامبۆرگ بەخشرا.

خەڵاتی تایبەتی ئەندامانی لێژنەی دادوەران
خەڵاتی تایبەتی ئەندامانی لێژنەی دادوەرانی ئەم بەشەی فێستیڤاڵ بە کورتە فیلمی "ئەستێرەی ئۆتۆ" Oto’s Planet لە دەرهێنانی "گوێنائێل فڕانسوا" Gwenael François بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی لۆکزامبۆرگ، کەنەدا و فەڕەنسا پێشکەش کرا.

خەڵاتی دەستکەوتی هونەری
خەڵاتی دەستکەوتی هونەریش بە کورتە فیلمی "ئەنگێزە: یاری بە ڕاستییەکان" Impulse: Playing with Reality لە دەرهێنانی هاوبەشی "بەری جین مێرفی" Barry Gene Murphy و "مەی عەبدوڵا" May Abdalla بەرهەمی هاوبەشی وڵاتانی بەریتانیا و فەڕەنسا بەخشرا.

هەشتا و یەکەمین خولی فێستیڤاڵی نێودەوڵەتی فیلمی "ڤێنیز" بە سەرۆکایەتی "ئەلبێرتۆ باربێرا" Alberto Barbera و بە نمایشی بەرهەمی سینەماکارانی وڵاتانی جۆراوجۆری جیهان لە بەشەکانی پێشبڕکێی، لەوانە: ٢١ فیلمی سینەمایی لە بەشی "پێشبڕکێی سەرەکی"،

لەوانە؛ بەشی "پ□شب□ک□ی ئاس□کان"، بەشی پ□شب□ک□ی "هەمەلایەنە"، بەشی پ□شب□ک□ی "هەفتەی □خنەگران" و هەروەها بەشی دەرەوەی پ□شب□ک□ی، لەوانە؛ بەشی "نمایشی ب□رھ□م□ ب□یند□کان"، بەشی "نمایشی تایب□ت"، بەشی "ئاس□کانی ئکست□ا"، بەشی نو□ژەن کردنی "فیلمە کلاسیکییەکان"، بەشی "کال□جی سین□ما"، بەشی "باشترین ئەزموونەکان"، بەشی "باشترینەکانی جیهان"، بەشی دەرەوەی پ□شب□ک□ی "هەفتەی □خنەگران"، بەشی "مەست□ر کلاس و وتوو□ژ لەگە□ کەسایەتییەکانی سینەما" و … ل□ شاری ڤ□نیز ل□ و□اتی ئیتالیا بە□□وەچوو.

ب□ زانیاری زیاتر:

https://www.labiennale.org/en/news/official-awards-81st-venice-international-film-festival